

časti, narodni slavi. Uradna nemškutarija je res ljudi tako zbegala, da že sami zahtevajo uradna pisma v tujem jeziku, v domačem pisana pa odbijajo! S takim stanjem zamore le, on zadovoljen biti, ki niti ne čuti več, kaj da je narodna čast!

Slovenci nimamo slednjič politične svobode, in te zato ne, ker ne uživamo narodnih pravic. Kaj je politična svoboda? Za nas Slovence pomenja pol. svoboda to, da se sme vsakdo, bodi si kmet alj gospod, deželni alj državni služabnik, povsod v javnem življenju kazati Slovencea, zagovarjati in pospeševati po postavnih potih blagor svojega naroda, brez da bi se mu bilo bati kakih neljubih nasledkov za svoje domoljubno delovanje. Imamo li Slovenci tako pol. svobodo? Ne trohice ne! Kdor je v javni službi, njemu se je, ako se drzne kazati národnjaka, vsak čas bati, da bode „aus Dienstesrücksichten“ dalječ med Nemce prestavljen, če mu še hujši ne zasolijo; kdor pa nima take službe, je tudi ne dobi, ako je kedaj poglaviten greh storil, da se je — Slovence pokazal.

Tako mora, kdor hoče do državne alj deželne službe priti, že zrel nemškutar biti, in kdor se je boji zgubiti, mora lepo tiho biti. — In kakošne nasledke ima to za ljudstvo? Najžalostneje! Tako se namreč službe, ki so v blagor ljudstva namenjene, polnijo z nesposobnimi, za občni blagor mrtvimi pokvekami; drugi pa, ki imajo sree in glavo za narod in bi radi kaj storili, se pa ne upajo, kajti kruh je kruh, in boljše je, da ostane poštenjak pri miru in službe ne zgubi, kakor da se na njegovo mesto nemškutarska veša vsede.

Tako tedaj pogrešamo zares ubogi in nesrečni Slovenci vseh onih stvari, ki so vsakemu narodu za nja razvoj in napredek potrebne: nimamo ne narodnih šol, ne narodne uprave, ne politične svobode! Kako bi torej pri tem žalostnem stanju nezadovoljni ne bili? In to stanje je tem bolj britko, ker je nasledek ponemčevalne politike, ki nam je ljudstvo pokvarila in ga še kviri.

Štajerski dež. zbor.

VII. Seja 12. dec. 1873. V odbor, ki bode po predlogu grofa Platza preiskaval uzroke javne nevarnosti in pomočke zoper njo nasvetoval, so bili voljeni: Grof Platz, žl. Neupauer, Alfred grof d'Avernas, grof Attems, dr. Gmejner, žl. Miller in Janežič. — V deželnem proračunu se potrdi strošek za šolo gluhotcev v Gradcu po nasvetu dež. odbora, le da se zdravniku nagrada od 100 na 200 gld. poviša; vseh stroškov je 16.433 gld., po odbitih dohodkih 5119 gl. plača dežela 11.314 gl. — Za podkvalnico in živinozdravniško šolo se dovoli 7606 gld., po odbitih dohodkih 4670 gld. plača dežela 2936 gld. Sprejeti so bili tudi sklepi fin. odseka: a) Dež. zbor obžaluje, da ministerstvo poljedelstva ni dovolilo letnih 3000 gld., naj

bi se 3 razredi na tej šoli napravili, ter se dež. odboru naroča, da naj stvar prav krepko vladi priporoči, posebno iz tega obzira, da imajo živinozdravniški učenci ravno v Gradcu najlepšo priliko izuriti se za praktično življenje, ker je tukaj živinska zdravilnica, v kateri je vsakovrstnih živali, učencev pa majhno število, katerim se lažje vse na oči pokaže, v tem ko ima državna živinorejska šola na Dunaji v zdravilnici večidel le konj, učencev pa več, katerim se težje vse pokaže. Slednjič ne pritrjuje dež. zb. ministerski naredbi od 27. avg. p. l., da se namreč kovačem, ki niso bili na podkvalnici, spričevalo za ta posel dá, ako le pri skušnji pokažejo, da znajo podkovati. Po dr. Srnčevem predlogu ima d. o. proti tej naredbi ugovarjati pri ministerstvu.

Mnogo pričkanja med „mladimi“ in „starimi“ je bilo zaradi zboljšanja plač učiteljem in ravnateljem na deželnih srednjih šolah, in „stari“, ktere sta posebno zastopala Lohninger in Reuter, so „mladim“ skoro vse nasvete spodbili. Šolski odbor, ki ima skoro samih „mladih“, je namreč proti nasvetom dež. odbora vseskozi večje priboljšave sklenil, „stari“ so pa segli po nasvetih dež. odbora in tudi zmagali. Sklenjeno je bilo: 1. da 13 učiteljev na višji realki v Gradcu, 7 profesorjev z dvema direktorjema vred na vsakej realni gimnaziji v Ljubnem in Ptujju dobijo od novega leta naprej namesto 800 gld. 1000 gld. letne plače, ter obdržijo 5letne doklade od 200 gld., ki gredo do trikrat.

2. Razun tega dobijo omenjeni učitelji službinskih priklad, v Gradcu 300 gld., v Ljubnem in Ptujju pa 200 gld. na leto, le da se ta priboljšek v pokojnino všteti ne sme.

3. Direktorja realnih gimnazij v Ljubnem in Ptujju ne dobita službinske priklade, ampak po postavi od 29. avgusta 1870 prosto stanovanje alj pa odškodovanje in opraviški prikladek (Functions-Zulage.)

4. Osebnne priklade, ktere posamesni učitelji dobivajo, se naj po razmeri, v kateri nova plača nad prejšnjo narašča, zmanjšajo ali pa celó ustavi. (Tukaj je bil šolski odbor „mladih“ strašno segel v žep — davkoplačevalcev, nasvetovaje, da sme dež. odb., ako se mu to primerno zdi, posamesnim profesorjem in direktorjem do 300 gld. priboljška na leto dovoljevati.)

5. Vse to ne velja ne verskim učiteljem (Bog ne daj, ker bi se menda prevzeli, če bi kolikaj več imeli!), ne drugim postranskim.

6. Šolskim slugam na vseh sub 1. navedenih šolah gre letne plače 340 gld. brez tega, kar še dobivajo. Le samo ta in naslednja točka ste obveljale šolskemu odboru.

7. To vse velja od 1. januarja 1874 naprej. — Dr. Dominkuš hoče, da že velja od 1. julija 1873; predlog pa pade in ž njim se reši tudi prošnja gg. profesorjev na ptujski realni gimnaziji, ki so prosili, kar je dr. Dominkuš predlagal.

Slednjič vpraša poslanec Bärnfeind vladnega zastopnika, ali mu je znano, da so c. k. uradniki pri bankah kot opravični svetovalci, in kaj hoče storiti, če je to?

Dež. predsednik se odreže kratko, da mu kaj takega o njegovih uradnikih ni znano.

VIII. Seja 15. dec. 1873.

Odbor za javno varnost se je ustanovil in za prvosednika volil dr. pl. Neupauerja, za perovodjo pa pl. Millerja. — Na dnevnem redu so skoro le številke, ki se brez vse debate potrdijo. Društvu za olepšanje graškega mesta dovoli se 8000 gld. kot priklada štajerske dežele za stavljenje spominka nadvojvodi Joanu. — Potrdijo se predlogi fin. odseka zastran proračuna zemljišne odveze za l. 1874, ki znaša 1.622.165 gld., iz deželne blagajnice gre za to in sicer v mesečnih zneskih: 617.526 gld. Potrdi se sklep računa zemljišne odveze za l. 1872; poročevalec Oberranzmeyer povdarja veseli napredek, ker je čisto premoženje l. 1871 znašalo 58.892 gld., konec leta 1872 pa 100.937 gld., v tem ko je poprej primanjkljaj bil.

Dovoli se ločitev trga mozirskega od okolice, ki obsega več katastralnih občin, ki bodo odslej za se.

Gospodarske stvari.

Posnetki iz gozdne postave za vojvodstvo Štajersko.

I. Oddelak.

Kako se gozdi obdelujejo.

§. 1. Gozdi so:

- cesarski, namreč državni, ki jih neposredno državne oblasti oskrbujejo;
- občinski, t. j. taki gozdi ali lesne nasadbe, ki mestnim in kmečkim srenjam pripadajo;
- privatni ali zasebniški gozdi, t. j. gozdi posamnih državljanov, različnih redov, samostanov, duhovnjikov ali ustanov, in slednjič takih družeb, ki imajo posebno pravico do gozdov. —

§. 2. Brez dovoljenja se ne sme nobeno gozdno zemljišče pridelku drv odtegniti in v druge namene obrniti. Dovoljenje k temu zamore za cesarske gozde (§. 1. a) le podeliti ministerstvo, kateremu gre oskrbovanje teh gozdov, tam pa, kjer nastopijo strateški (vojskoznanstveni ali branivni) oziroma, le v porazumljenju z vojnim ministerstvom po natančnih pozvedbah političnih oblastnih in po zaslišanju vseh pri tem vdeleženih.

Pri srenjskih (§. 1, b) in privatnih ali zasebnih gozdi (§. 1, c) ima to dovoljenje dati okrožna oblastnija, ktera pa mora prej posestnike same in one, ki imajo posebne pravice do imenovanega gozda, o tem zaslišati in določiti, ali se dovoljenje iz javnih ozirov dati more ali ne. Če pri teh pogodbah druge osebe privatnopravne ugovore stavijo, mora okrožna oblastnija gozdne

lastnike, ki dovoljenja iščejo, v dosego njihovih pravic proti onim na rednega civilnega sodnika zavrniti. Dokler o tem ni določba izrečena, se ne sme nobena gozdnemu stanju škodljiva prememba početi.

Samovoljna poraba gozdnega zemljišča v druge namene se kaznuje z jednim do 5 goldinarjev za oralo (joh).

Dotični gozdni deli se morajo v določenem, po razsodbi izvedencev odmerjenem obroku zopet spodrediti. Ako se gozd v izrečenem obroku ne spodredi, se ima kazen za vsaki primerljivi posebe ponoviti.

§. 3. Na novo posekani gozdni deli se imajo pri cesarskih in srenjskih gozdi (§. 1. a in b) najpozneje v petih letih z mladim lesovjem zasaditi. —

Od starejših jas (Waldblüsse) se mora vsako leto toliko lesa nasaditi, kolikor ga kaže razmera vsakega leta, odkar je les izsekan.

Pri zasebnih gozdi (§. 1, c) se smejo pod pogoji §. 20. z ozirom na postopanje, če opuščenje gozda ni bilo dovoljeno, po okoliščinah tudi daljši obroki dovoliti.

Če se ta ukaz ne izvršuje, se ima to kot samovoljna poraba gozdnega zemljišča v druge namene kaznovati in potem opuščena spodredba gozda po §. 2. prisiliti.

§. 4. Noben gozd se ne sme vgonobiti, t. j. ne sme se ž njim tako ravhati, da potem nadaljna spodredba lesa v nevarnost pride ali celo nemogoča postane. Če je nadaljna spodredba lesa le v nevarnost prišla, se ima ugonobljenje tako kaznovati, kakor samovoljna poraba gozdnega zemljišča v druge namene, in opuščena spodredba se ima posilama vršiti. Če je pa reja lesa celo nemogoča postala, se sme kazen do 10 gold. od oralna povišati. (Dalje prih.)

Da kolje za vinograd grav trpežno postane, se nasvetuje medni ali kupreni vitriol. Vzame se kad ali druga taka posoda, v kateri se vitriol v vodi raztopi. Voda mora biti vrela in se z vitriolom tako meša, da pride 45 pintov (bokalov) na jeden funt vitriola. Koli se potem v kad blizo do polovice postavijo in po 2—3 tje dni obrnejo, tako da se zdaj tudi drugi konec, vsaj tako dalje kakor globoko pozneje v zemljo pride, tekočine navzame. Po 5—6 tje dni se koli iz kadi vzamejo, in kam postavijo, kder se morejo dobro posušiti. Najboljši za luženje (Beizen) je tako kolje, ktero se je nasekano in nacepljeno po 6 tje dni sušilo. Tako precej posušeni les tekočino bolje na se potegne in se je bolje navzame. Ko se je tako jedna butara iz kadi vzela, se z drugo, tretjo itd. ravno tako ravna. Seveda je treba vode priliti in vitriola v primeri pridjati. Ako je kolje popolnoma suho, se mora dosti dalje močiti. Tako pripravljeno kolje ohrani 5—10 let prvo os (špico), kar je pri vedno večji dragini lesovine